

Bruksela, dnia 29.6.2018r.
COM(2018) 506 final

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY
dotyczące stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr
549/2013 z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie europejskiego systemu rachunków
narodowych i regionalnych w Unii Europejskiej oraz stosowania przyznaných odstępstw

{SWD(2018) 354 final} - {SWD(2018) 355 final}

1. Wprowadzenie

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 549/2013 z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie europejskiego systemu rachunków narodowych i regionalnych w Unii Europejskiej („rozporządzenie w sprawie ESA 2010”)¹ zawiera dwa przepisy z wymogami sprawozdawczymi:

- W art. 6 ust. 3 określono, że:

„Komisja, po konsultacji z Komitetem ds. Europejskiego Systemu Statystycznego, nie później niż w dniu 1 lipca 2018 r. przekazuje Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie w sprawie stosowania przyznanych odstępstw, w celu ustalenia, czy są one nadal uzasadnione”.

- W art. 12 określono:

„Przegląd

Do dnia 1 lipca 2018 r., a następnie co pięć lat Komisja przedstawia Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie ze stosowania niniejszego rozporządzenia.

W sprawozdaniu ocenia się między innymi:

- a) jakość danych z rachunków narodowych i regionalnych;
- b) skuteczność niniejszego rozporządzenia i procesu monitorowania zastosowanego wobec ESA 2010; oraz
- c) postępy w zakresie danych o zobowiązaniach warunkowych i dostępności danych ESA 2010”.

Niniejsze sprawozdanie wypełnia oba wymogi. Towarzyszą mu dwa dokumenty robocze służb Komisji zawierające dodatkowe informacje i analizy.

W sekcji 2 sprawozdania przedstawiono dodatkowe informacje ogólne dotyczące celów i zastosowań ESA 2010. W sekcji 3 omówiono wykonanie rozporządzenia, odnosząc się do kwestii wymaganych w zacytowanych powyżej art. 6 ust. 3 i art. 12. Sekcja 4 zawiera wnioski końcowe.

2. Informacje ogólne

Europejski system rachunków narodowych i regionalnych (ESA 2010) to zgodne w skali międzynarodowej unijne ramy rachunkowości zapewniające usystematyzowany i szczegółowy opis gospodarki. ESA 2010 opublikowano w formie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 549/2013 z dnia 21 maja 2013 r. System ten po raz pierwszy zastosowano do danych przekazywanych Komisji od dnia 1 września 2014 r.;

¹ Dz.U. L 174 z 26.6.2013, s. 1.

począwszy od tego dnia państwa członkowskie przesyłały dane do Eurostatu zgodnie z przepisami ESA 2010.

ESA 2010 różni się od poprzedzającego go ESA 95 pod względem zakresu i pojęć², odzwierciedlając zmiany w dziedzinie pomiaru współczesnych gospodarek, postępy badań metodologicznych oraz potrzeby użytkowników. Struktura ESA 2010 jest spójna ze światowymi wytycznymi dotyczącymi rachunków narodowych określonymi w systemie rachunków narodowych 2008 (SNA 2008)³. Eurostat opublikował szereg instrukcji i przewodników mających pomóc we wdrażaniu ESA 2010⁴.

Rachunki narodowe są źródłem wielu kluczowych wskaźników ekonomicznych stosowanych do kształtowania polityki i prowadzenia analiz ekonomicznych przez środowisko akademickie, władze i instytucje międzynarodowe. Produkt krajowy brutto (PKB) jest najczęściej wykorzystywaną miarą ogólnej wielkości gospodarki, natomiast wywodzące się od niego wskaźniki, na przykład PKB na mieszkańca, są powszechnie stosowane do porównywania materialnych poziomów życia lub do monitorowania konwergencji lub rozbieżności gospodarczej w UE.

Ponadto składniki PKB i powiązane z nim wskaźniki, na przykład dotyczące produkcji globalnej, przywozu i wywozu, (prywatnego i publicznego) krajowego spożycia bądź (prywatnych i publicznych) krajowych inwestycji, zapewniają cenne informacje o głównych czynnikach napędzających działalność gospodarczą i tym samym stanowią podstawę projektowania, monitorowania i oceny konkretnych polityk UE.

Dane ESA 2010 są również wykorzystywane do szczegółowych celów administracyjnych, takich jak ustalanie udziału każdego państwa członkowskiego w czwartym zasobie własnym UE (opartym na dochodzie narodowym brutto⁵), procedura nadmiernego deficytu oraz procedura dotycząca zakłóceń równowagi makroekonomicznej (zob. też sekcja 3c).

W rozporządzeniu w sprawie ESA 2010 określa się:

- a) metodykę dotyczącą wspólnych standardów, definicji, klasyfikacji i zasad zapisów księgowych, które należy stosować do zestawiania porównywalnych rachunków i tablic do celów UE (załącznik A do rozporządzenia);
- b) program (ujęty w załączniku B do rozporządzenia) określający terminy przekazywania Eurostatowi przez państwa członkowskie rachunków i tablic, które należy zestawiać zgodnie z metodyką opisaną w załączniku A.

² Rozporządzenie Rady (WE) nr 2223/96 z dnia 25 czerwca 1996 r. w sprawie europejskiego systemu rachunków narodowych i regionalnych we Wspólnocie (Dz.U. L 310 z 30.11.1996, s. 1).

³ <http://unstats.un.org/unsd/nationalaccount/docs/SNA2008.pdf>

⁴ Spis znajduje się pod adresem <http://ec.europa.eu/eurostat/web/esa-2010/manuals-guidelines>

⁵ Dochód narodowy brutto (DNB) w oparciu o ESA 2010 jest najpierw przeliczany na standardy ESA 95 (zob. sekcja 3c).

Eurostat publikuje na swojej stronie internetowej dane przekazane zgodnie z załącznikiem B oraz dodaje agregaty dla UE i strefy euro.

3. Wykonanie rozporządzenia

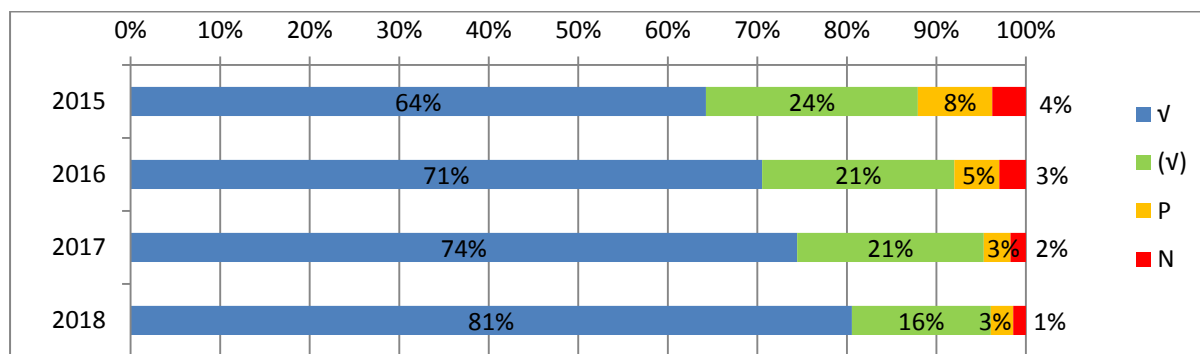
a) Dostępność danych z rachunków narodowych i regionalnych

Zgodnie z rozporządzeniem w sprawie ESA 2010 państwa członkowskie muszą przekazywać dane określone w załączniku B do tego rozporządzenia. Na podstawie art. 6 rozporządzenia państwa członkowskie mogły składać, do dnia 17 października 2013 r., wnioski o czasowe odstępstwa od wymogów przekazywania danych w ramach ESA 2010. Niniejsza sekcja sprawozdania odnosi się do zmian w zakresie dostępności danych w państwach członkowskich i zawiera wyniki analizy przyznanych odstępstw.

Dostępność danych zgodnie z wymogami ESA 2010

Komisja (Eurostat) regularnie ocenia, czy dostępność danych w państwach członkowskich jest zgodna z wymogami ESA 2010. Podstawowa analiza obejmuje ocenę kompletności danych i, w ograniczonym zakresie, ich aktualności. Oceny przeprowadzono w październiku 2015 r., kwietniu 2016 r., lutym 2017 r. i styczniu 2018 r. Stwierdza się, że w okresie od października 2015 r. do stycznia 2018 r. dostępność danych wyraźnie się poprawiła: w 2015 r. 64 % tablic przekazanych przez państwa członkowskie nie miało żadnych braków, a 4 % wykazywało poważne problemy, natomiast w 2018 r. odsetki te wynosiły, odpowiednio, 81 % i 1 % — zob. wykres 1.

Wykres 1: Dostępność danych w przypadku 22 tablic⁶ programu transmisji danych ESA 2010 (październik 2015–styczeń 2018), UE i Norwegia

	Dostarczanie kompletnych danych. Oznacza to, że państwo członkowskie przekazuje wszystkie dane. Rzadko mogą wystąpić jedynie bardzo nieistotne braki.
	Dostarczanie prawie kompletnych danych. Istnieć mogą nieliczne lub nieistotne braki, ale ważne wskaźniki są przekazywane.
	Przekazywane dane mają braki dotyczące ważnych wskaźników bądź istnieje wiele mniej istotnych wskaźników.
	Przekazywane dane mają istotne braki lub dane nie są przekazywane w ogóle.

⁶ Transmisja danych na potrzeby dodatkowej tablicy (tablica 29 „Nabyte uprawnienia emerytalno-rentowe w ramach ubezpieczeń społecznych”) stała się obowiązkowa dopiero na koniec 2017 r. Dlatego też tablicy tej nie uwzględniono w ocenach.

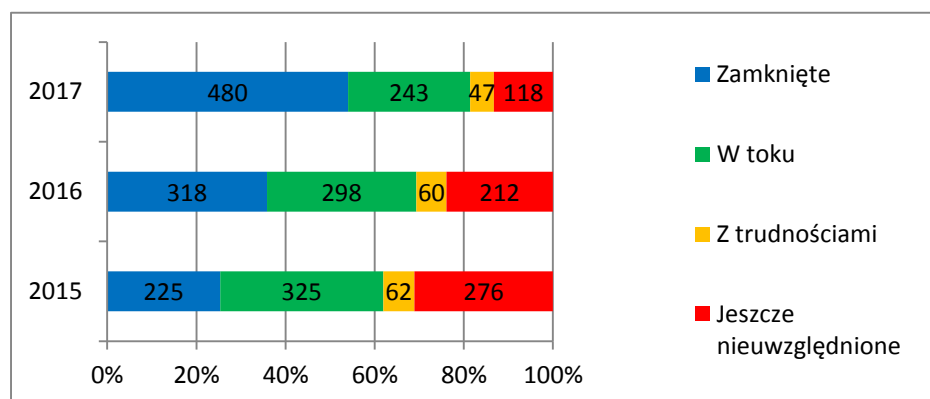
Odstępstwa i ich zmiany w czasie

Po dokonaniu starannej oceny względem uprzednio określonych kryteriów Komisja przyjęła decyzję wykonawczą 2014/403, w której przyznała 888 czasowych odstępstw dla 27 państw członkowskich⁷. Dodatkowo Urząd Nadzoru EFTA przyznał 145 odstępstw dla Norwegii i Islandii.

Jako że odstępstwa od wymogów przekazywania danych ograniczają dostępność danych, a tym samym mają wpływ na interesy użytkowników, Eurostat regularnie monitoruje aktualną sytuację w zakresie przyznanych odstępstw i sprawdza, czy państwa członkowskie przestrzegają terminów wygaśnięcia odstępstw. Szeroko zakrojone monitorowanie prowadzono pod koniec 2015 r., 2016 r. i 2017 r. W procesie monitorowania wszystkie odstępstwa są klasyfikowane w czterech kategoriach: „zamknięte”, „w toku”, „z trudnościami” i „jeszcze nieuwzględnione”.

W okresie od końca 2015 r. do końca 2017 r. liczba odstępstw w toku lub odstępstw już zamkniętych zwiększyła się lub pozostała na stałym poziomie we wszystkich państwach członkowskich. W łącznym ujęciu 28 państw członkowskich obserwuje się wyraźne przejście z odstępstw, których jeszcze nie uwzględniono (spadek z 31 % do 13 %), na odstępstwa zamknięte (wzrost z 25 % do 54 %) — zob. wykres 2.

Wykres 2: Aktualna sytuacja w zakresie odstępstw (koniec 2015 r.–koniec 2017 r.), cała UE

Weryfikacja przyznanych odstępstw

Zgodnie z art. 6 ust. 3 akapit drugi rozporządzenia w sprawie ESA 2010 w niniejszym sprawozdaniu Komisji ocenia się, czy uzasadnienia odstępstw przedstawione przez państwa członkowskie w 2013 r. są nadal ważne. W tym celu Eurostat wprowadził kwestionariusz, w którym państwa członkowskie muszą wskazać, czy ich odstępstwa są:

⁷ Decyzja wykonawcza Komisji 2014/403/UE z dnia 26 czerwca 2014 r. w sprawie przyznania odstępstw państwom członkowskim w odniesieniu do przekazywania danych statystycznych na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 549/2013 w sprawie europejskiego systemu rachunków narodowych i regionalnych w Unii Europejskiej (Dz.U. L 195 z 2.7.2014, s. 1).

- nadal uzasadnione (w tym przypadku mogą pozostać bez zmian);
- częściowo uzasadnione (należy zmienić co najmniej jeden aspekt odstępstw); lub
- już nieuzasadnione (odstępstwa można wycofać, ponieważ związane z nimi problemy rozwiązano, a dane są przekazywane).

Na podstawie analizy wyników kwestionariusza można stwierdzić, że większość państw członkowskich rozwiązała już wiele problemów będących pierwotnymi przyczynami wniosków o odstępstwa nawet przed rokiem planowego wygaśnięcia odstępstw. Spośród 365 odstępstw przyznanych wszystkim państwom członkowskim UE mających wygasnąć w 2018 r., 2019 r. lub 2020 r., ważnych jest nadal 67 % odstępstw (244 odstępstwa) i mogą pozostać one niezmienione.

W przypadku 27 % odstępstw (98 odstępstw, z których wszystkie mogą być zamknięte, ponieważ dane są już przekazywane przed wyznaczonym czasem) uzasadnienie jest już nieważne.

W przypadku stosunkowo niewielkiej liczby odstępstw (23, stanowiących 6 %) uzasadnienie jest częściowo ważne. Dotyczy to odstępstw, w przypadku których możliwe jest zawężenie zakresu, np. poprzez usunięcie zmiennych z odstępstwa, skrócenie okresu odstępstwa, przyspieszenie pierwszego roku przekazywania danych itp.

Jak wynika z wyników przeglądu, należy zmienić decyzję 2014/403/UE w celu uwzględnienia zmian w uzasadnieniach istniejących odstępstw.

Działania podejmowane w celu zwiększenia dostępności danych

Eurostat, we współpracy z krajowymi podmiotami zestawiającymi dane, stale dąży do zwiększenia dostępności danych dla ich użytkowników. Dostępność danych jest regularnie monitorowana w okresach tworzenia danych, również w drodze strukturalnego monitorowania (rocznego) i regularnego przeglądu rocznego aktualnej sytuacji w zakresie odstępstw.

Państwa członkowskie dołożyły i nadal dokładają starań na rzecz zwiększenia dostępności danych zgodnie z wymogami ESA 2010. Komisja (Eurostat) wspiera te starania poprzez spotkania, warsztaty, kursy, instrukcje, podręczniki i wytyczne. Prowadzona jest współpraca techniczna w ramach grup roboczych ds. rachunków narodowych i procedury nadmiernego deficytu pod przewodnictwem zgromadzenia dyrektorów ds. statystyk makroekonomicznych krajowych urzędów statystycznych.

Udzielane przez Komisję wsparcie finansowe dla państw członkowskich jest ważnym narzędziem zachęcania ich do zwiększania dostępności danych i znoszenia odstępstw, nawet przed terminami ich wygaśnięcia. W latach 2010–2017 państwom członkowskim udzielono szeregu dotacji na wdrożenie ESA 2010 i na poprawę danych ESA 2010, w tym opracowywanie dobrowolnych danych i danych objętych odstępstwami.

W niewielu przypadkach, gdy nieprzekazywanie danych przez państwa członkowskie zgodnie ze zobowiązaniami w ramach ESA 2010 ma poważny szkodliwy wpływ na

dostępność danych, Eurostat przypomina zainteresowanym państwom członkowskim o wymogach w zakresie przekazywania danych.

Wnioski

W okresie od października 2015 r. do stycznia 2018 r. dostępność danych znacznie się poprawiła. Państwa członkowskie rozwiązały większość problemów związanych z odstępstwami wygasającymi najpóźniej w 2017 r. Dodatkowo znaczna liczba państw członkowskich przekazuje (niektóre) dane objęte odstępstwami nawet przed datą pierwszego przekazania danych określoną w decyzji wykonawczej Komisji 2014/403/UE. Komisja powinna zmienić decyzję 2014/403/UE w celu uwzględnienia zmian w uzasadnieniach istniejących odstępstw.

W interesie użytkowników, Eurostat, we współpracy z państwami członkowskimi, podejmie wszelkie niezbędne działania służące pełnemu wykonaniu rozporządzenia w sprawie ESA 2010. Eurostat pozostanie w bliskim kontakcie z państwami członkowskimi, dążąc do dalszego zwiększania dostępności danych w nadchodzących latach, i będzie kontynuował swoje prace nad monitorowaniem odstępstw.

b) Jakość danych z rachunków narodowych i regionalnych

W niniejszej sekcji przedstawiono: (i) ocenę Eurostatu dotyczącą jakości danych z rachunków narodowych i regionalnych przesyłanych przez państwa członkowskie UE, Islandię, Norwegię i Szwajcarię w 2016 r.; oraz (ii) informacje o jakości danych w odniesieniu do publikowanych przez Eurostat agregatów europejskich.

Ocenę jakości przeprowadzono zgodnie z art. 4 rozporządzenia w sprawie ESA 2010, w którym przewidziano wymóg przeprowadzania oceny jakości danych z rachunków narodowych i regionalnych przesyłanych do Eurostatu w oparciu o jakościowe kryteria określone w Europejskim Systemie Statystycznym ustanowionym na mocy rozporządzenia (WE) nr 223/2009 w sprawie statystyki europejskiej⁸. W rozporządzeniu wykonawczym Komisji nr 2016/2304⁹ określono sposoby, strukturę, częstotliwość oraz wskaźniki procesu oceny.

Dane przesłane w 2016 r. zasadniczo spełniały normy jakości określone w Europejskim Systemie Statystycznym i rozporządzeniu w sprawie ESA 2010. Państwa członkowskie przestrzegały nowych wymogów i metod przekazywania danych, natomiast proces

⁸ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 223/2009 z dnia 11 marca 2009 r. w sprawie statystyki europejskiej oraz uchylające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE, Euratom) nr 1101/2008 w sprawie przekazywania do Urzędu Statystycznego Wspólnot Europejskich danych statystycznych objętych zasadą poufności, rozporządzenie Rady (WE) nr 322/97 w sprawie statystyk Wspólnoty oraz decyzję Rady 89/382/EWG, Euratom w sprawie ustanowienia Komitetu ds. Programów Statystycznych Wspólnot Europejskich (Dz.U. L 87 z 31.3.2009, s. 164).

⁹ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2016/2304 z dnia 19 grudnia 2016 r. w sprawie sposobów, struktury, częstotliwości składania oraz wskaźników oceny sprawozdań dotyczących jakości danych przekazywanych na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 549/2013 (Dz.U. L 345 z 20.12.2016, s. 27).

dostosowywania krajowych systemów opracowywania danych będzie postępował do 2020 r. Poniżej przedstawiono ogólne wyniki dotyczące różnych kryteriów jakościowych.

Przydatność

Wskaźnik kompletności danych jest na bardzo wysokim poziomie w przypadku tablic kwartalnych i rocznych, co przynosi bezpośrednie korzyści użytkownikom. Średni wskaźnik kompletności dla głównych agregatów rachunków narodowych, statystyki finansów sektora instytucji rządowych i samorządowych, rachunków sektora niefinansowego oraz rachunków finansowych wynosił 95–100 %. W przypadku tablic podaży, wykorzystania i przepływów międzygałęziowych oraz rachunków regionalnych średni wskaźnik kompletności wynosił 88–97 %. Wszystkie państwa członkowskie dobrowolnie przesyłały niewymagane dane dodatkowe.

Dokładność

Większość państw członkowskich UE, Islandia i Norwegia publikuje w internecie informacje dotyczące krajowej polityki rewizji danych statystycznych. Pomimo że w odniesieniu do niniejszego sprawozdania nie przeprowadzono szczegółowej analizy rewizji w odniesieniu do danych przesłanych przez państwa członkowskie, analiza wskaźników rewizji dla kluczowych agregatów europejskich pokazała, że państwa członkowskie przekazują dane dobrej jakości i umożliwiają Eurostatowi publikację wczesnych i wiarygodnych szacunków dotyczących PKB i zatrudnienia w odniesieniu do agregatów dla UE i strefy euro.

Aktualność i terminowość

W 2016 r., dzięki danym przesłanym przez państwa członkowskie UE, publikację wstępnych szybkich szacunków PKB dla UE i strefy euro przyspieszono o 15 dni, a kwartalnych rachunków sektorów dla strefy euro o 18 dni. Jest to znaczna poprawa w zakresie aktualności publikacji agregatów europejskich. Terminowość przekazywania kwartalnych rachunków narodowych była na ogół na stosunkowo wysokim poziomie. Natomiast terminowość przekazywania danych rocznych była na dość niskim poziomie – zalecana jest poprawa w tym zakresie.

Dostępność i przejrzystość

Wszystkie państwa członkowskie UE oraz państwa EFTA publikują w internecie dokumentację dotyczącą metodyki rachunków narodowych i metod ich zestawiania. Treść dostępnych informacji różni się jednak znacznie w zależności od państw członkowskich i w stosownych przypadkach można by ją poszerzyć. Pełny zestaw dokumentacji udostępniono w internecie w przypadku około połowy państw członkowskich UE.

Spójność

W przypadku niniejszego sprawozdania przeprowadzona analiza spójności miała ograniczony zakres. W prawie wszystkich państwach członkowskich odnotowano bardzo wysoką ogólną

wewnętrzną spójność w ramach wybranych tablic rachunków narodowych i pomiędzy nimi. Małe rozbieżności zauważone w przypadku kilku państw członkowskich były głównie spowodowane praktykami zaokrąglania.

c) Skuteczność rozporządzenia i procesu monitorowania

Skuteczność rozporządzenia

Celem rozporządzenia (UE) nr 549/2013 jest ustanowienie ESA 2010 i zapewnienie porównywalnych, aktualnych i wiarygodnych danych na potrzeby polityki UE oraz do innych celów. Art. 5 ust. 1 stanowi, że „ESA 2010 stosuje się po raz pierwszy do danych opracowanych zgodnie z załącznikiem B, które należy przekazać, począwszy od dnia 1 września 2014 r.”. Po przekazaniu danych po raz pierwszy przez wszystkie państwa członkowskie Eurostat opublikował w dniu 17 października 2014 r. pierwsze wyniki ESA 2010 dotyczące PKB i jego głównych agregatów, w tym analizę skutków zmian metodologicznych i ulepszeń statystycznych w odniesieniu do poziomu PKB.

Najbardziej znaczącą zmianą metodologiczną wprowadzoną przez ESA 2010 jest zapisywanie wydatków na badania i rozwój jako nakłady brutto na środki trwałe, a nie jako zużycie pośrednie, jak miało to miejsce w poprzednim europejskim systemie rachunków. Zmiana ta potwierdza rosnące znaczenie własności intelektualnej w gospodarkach państw członkowskich i czyni ESA bardziej użytecznym dla użytkowników. Ta zmiana metodologiczna spowodowała zwiększenie poziomu PKB w strefie euro i UE-28 we wszystkich latach, na przykład o 1,9 % w 2010 r.

Biorąc ponadto pod uwagę analizę dostępności i jakości danych w sekcjach 3a i 3b niniejszego sprawozdania, Komisja uznaje, że rozporządzenie skutecznie przyczyniło się do ustanowienia ESA 2010 i jest skuteczne w zapewnianiu przekazywania przez państwa członkowskie porównywalnych, aktualnych i wiarygodnych danych.

Skuteczność procesu monitorowania zastosowanego wobec ESA 2010

Wdrażanie ESA 2010 w państwach członkowskich jest monitorowane na różne sposoby.

Stale monitorowana jest kompletność i jakość danych przekazywanych przez państwa członkowskie, ze szczególnym naciskiem na kontrolę odstępstw. Proces ten opisano w sekcjach 3a i 3b powyżej.

Zgłaszane dane dotyczące dochodu narodowego brutto (DNB) są monitorowane w ramach specjalnego procesu w kontekście zasobów własnych, regulowanego rozporządzeniem (WE, Euratom) nr 1287/2003 (rozporządzenie DNB)¹⁰. Wprowadzono mechanizm przejściowy, w ramach którego szacunki DNB w ESA 2010 na lata 2010–2013 są przeliczane na dane

¹⁰ Rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1287/2003 z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie harmonizacji dochodu narodowego brutto w cenach rynkowych (rozporządzenie DNB) (Dz.U. L 181 z 19.7.2003, s. 1).

ESA 95 przy użyciu uzgodnionej metody. Od roku sprawozdawczego 2014 zasoby własne oparte na DNB bazują na danych ESA 2010.

Na podstawie rozporządzenia DNB Komisja (Eurostat) weryfikuje źródła i metody stosowane przez państwa członkowskie do obliczania DNB. Czyni to za pomocą rocznych i wieloletnich mechanizmów weryfikacji.

Roczny proces weryfikacji jest oparty na danych przekazywanych za pomocą kwestionariusza dotyczącego DNB i towarzyszącego mu sprawozdania dotyczącego jakości, wysyłanych do dnia 22 września każdego roku. Proces ten prowadzi do wydania opinii Komitetu DNB w sprawie stosowności danych DNB do celów zasobów własnych.

Wieloletni proces weryfikacji opiera się na wielu elementach, ale przede wszystkim na „Wykazie źródeł i metod DNB” opracowanym przez każde państwo członkowskie i omawianym podczas wizyt Eurostatu w każdym państwie członkowskim. Ostatecznie, jeżeli Komisja uznaje, że należy wprowadzić zmiany w metodyce danych liczbowych DNB, może złożyć zastrzeżenia. W rezultacie dane liczbowe są poprawiane, jeżeli jest taka konieczność.

Dane dotyczące deficytu i zadłużenia sektora instytucji rządowych i samorządowych są monitorowane w kontekście procedury nadmiernego deficytu. Obejmuje to również walidację danych bazowych dotyczących statystyki finansów sektora instytucji rządowych i samorządowych w odniesieniu do procedury nadmiernego deficytu. Podstawą prawną monitorowania danych dotyczących sektora instytucji rządowych i samorządowych jest rozporządzenie Rady (WE) nr 479/2009¹¹. Rozporządzenie Komisji (UE) nr 220/2014¹² stanowi, że ESA 2010 należy wykorzystywać na potrzeby procedury nadmiernego deficytu oraz statystyki finansów sektora instytucji rządowych i samorządowych począwszy od dnia 1 września 2014 r.

Podstawa prawna procedury nadmiernego deficytu przewiduje składanie regularnych, szczegółowych sprawozdań dla Rady¹³ i Parlamentu Europejskiego, między innymi na temat aspektów statystyki finansów sektora instytucji rządowych i samorządowych. Dodatkowo Eurostat przekazuje regularne sprawozdania na temat spójności danych bazowych dotyczących statystyki finansów sektora instytucji rządowych i samorządowych z procedurą nadmiernego deficytu oraz na temat aspektów porównywalności, dokładności, dostępności/aktualności i rozpowszechniania (a także szeregu dodatkowych wskaźników jakości).

¹¹ Rozporządzenie Rady (WE) nr 479/2009 z dnia 25 maja 2009 r. o stosowaniu Protokołu w sprawie procedury dotyczącej nadmiernego deficytu załączonego do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (Dz.U. L 145 z 10.6.2009, s. 1).

¹² Rozporządzenie Komisji (UE) nr 220/2014 z dnia 7 marca 2014 r. zmieniające rozporządzenie Rady (WE) nr 479/2009 w zakresie odniesień do europejskiego systemu rachunków narodowych i regionalnych w Unii Europejskiej (Dz.U. L 69 z 8.3.2014, s. 101).

¹³ Komitet Ekonomiczno-Finansowy.

Wskaźniki procedury dotyczącej zakłóceń równowagi makroekonomicznej oblicza się na podstawie statystyk bazowych opracowanych przez krajowe urzędy statystyczne i banki centralne, pochodzących z różnych dziedzin, w tym rachunków narodowych i bilansu płatniczego. Eurostat aktywnie monitoruje jakość tych statystyk bazowych, a w szczególności spójność między statystykami bilansu płatniczego i rachunków narodowych, koncentrując się na rachunkach niefinansowych. W zakresie monitorowania rachunków finansowych i bilansu płatniczego Eurostat współpracuje z Europejskim Bankiem Centralnym.

Wprowadzenie ESA 2010 zapewniło spójność zestawiania PKB z międzynarodowymi standardami rachunków narodowych. Przyczynia się do lepszej porównywalności nie tylko w państwach członkowskich UE, ale również w skali globalnej. W związku z globalizacją utrzymują się jednak pewne wyzwania, na przykład wpływ przenoszenia działalności dużych przedsiębiorstw wielonarodowych w małych i otwartych gospodarkach na PKB.

Ponadto opracowano wspólną zharmonizowaną europejską politykę rewizji statystyk rachunków narodowych i statystyk bilansu płatniczego obejmującą rewizje wartości odniesienia i rewizje rutynowe; państwa członkowskie rozpoczęły też jej dobrowolne wdrażanie. Celem tej polityki jest lepsze przestrzeganie podwójnej zasady dostosowania dziedzin statystycznych na poziomie krajowym oraz skoordynowanego dostosowania na poziomie UE we wszystkich państwach członkowskich.

Podsumowując, Komisja uważa, że połączenie różnych działań monitorujących jest skuteczne w zapewnieniu wysokiej jakości i porównywalności statystyk ESA 2010.

d) Postępy w zakresie danych dotyczących zobowiązań warunkowych

Eurostat gromadzi dane dotyczące zobowiązań warunkowych w kontekście dyrektywy Rady 2011/85/UE¹⁴. W art. 14 ust. 3 tej dyrektywy określono nowe wymogi statystyczne dotyczące państw członkowskich:

„W odniesieniu do wszystkich podsektorów sektora instytucji rządowych i samorządowych państwa członkowskie publikują stosowne informacje na temat zobowiązań warunkowych o potencjalnie istotnym wpływie – i jego zakresie – na sytuację budżetową, w tym na temat gwarancji rządowych, pożyczek zagrożonych i zobowiązań wynikających z działalności przedsiębiorstw państwowych. Państwa członkowskie publikują również informacje na temat udziału sektora instytucji rządowych i samorządowych w kapitale przedsiębiorstw prywatnych i państwowych w odniesieniu do kwot istotnych z ekonomicznego punktu widzenia”.

W rozporządzeniu w sprawie ESA 2010 potwierdzono powyższe przepisy (w motywach 19, 20 i 22) i ujęto wymóg, aby Komisja, w określonych odstępach czasu, sporządzała sprawozdania dla Parlamentu i Rady na temat dostępności stosownych informacji (zob. art. 11 i 12). W tym kontekście w czerwcu 2016 r. Komisja opublikowała pierwsze „Sprawozdanie dotyczące zobowiązań ukrytych o potencjalnym wpływie na budżety publiczne”¹⁵, a kolejne sprawozdanie zostanie przygotowane w 2018 r.

Dane gromadzone przez Eurostat w kontekście powyższej dyrektywy są głównym źródłem informacji dotyczących zobowiązań warunkowych sektora instytucji rządowych i samorządowych w państwach członkowskich¹⁶. Szablony na potrzeby gromadzenia danych i wytyczne stosowania zawarto w decyzji Eurostatu z dnia 22 lipca 2013 r. w sprawie deficytu i zadłużenia sektora instytucji rządowych i samorządowych — „Supplement on contingent liabilities and potential obligations to the EDP related questionnaire” [„Suplement do kwestionariusza dotyczącego procedury nadmiernego deficytu odnoszący się do zobowiązań warunkowych i potencjalnych zobowiązań”]¹⁷.

W decyzji tej określono, że Eurostat będzie gromadzić i publikować wybrane wskaźniki związane z następującymi zobowiązaniami warunkowymi: gwarancje rządowe, pozabilansowe partnerstwa publiczno-prywatne (PPP), zobowiązania kontrolowanych przez rząd podmiotów zaklasyfikowanych poza sektorem instytucji rządowych i samorządowych

¹⁴ Dyrektywa Rady 2011/85/UE z dnia 8 listopada 2011 r. w sprawie wymogów dla ram budżetowych państw członkowskich (Dz.U. L 306 z 23.11.2011, s. 41).

¹⁵ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?qid=1435910317596&uri=CELEX:52015DC0314>

¹⁶ Istnieją również inne zbiory danych Eurostatu (tj. tablica uzupełniająca dotycząca kryzysu finansowego, kwestionariusz dotyczący procedury nadmiernego deficytu itp.). Zawierają one ograniczone lub poufne informacje dotyczące poszczególnych rodzajów zobowiązań warunkowych.

¹⁷ <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/1015035/2041337/ESTAT-decision-Suppl-on-conting-liab-EDP-Q.pdf/0b35165a-ee53-470a-a15a-7beaa98aac8b>

(przedsiębiorstw publicznych) oraz kredyty i pożyczki zagrożone (aktywa sektora instytucji rządowych i samorządowych¹⁸).

Państwa członkowskie opublikowały dane na poziomie krajowym i przekazały je Eurostatowi po raz pierwszy w terminie do końca grudnia 2014 r. Od tego czasu gromadzone są dane roczne, a następnie Eurostat publikuje je do końca stycznia każdego roku. W swojej bazie danych Eurostat publikuje dane liczbowe w milionach jednostek waluty krajowej oraz jako odsetki PKB, wraz z powiązаныmi metadanymi i przypisami dotyczącymi poszczególnych państw. Wydaje również towarzyszący komunikat prasowy¹⁹.

Od pierwszego gromadzenia danych, które miało miejsce w 2014 r., państwa członkowskie poczyniły istotne postępy pod względem kompletności danych (w odniesieniu do uwzględniania wszystkich zobowiązań) oraz zakresu danych (w odniesieniu do uwzględniania wszystkich podmiotów sektora instytucji rządowych i samorządowych). Kilka państw członkowskich dokonało przeglądu i rewizji swoich danych liczbowych, aby dokładniej dostosować się do uzgodnionych wytycznych.

Kompletność i zakres danych różnią się w zależności od wskaźników i państw członkowskich. W przypadku większości państw członkowskich zbiór danych gromadzonych przez Eurostat zawiera kompletne dane o odpowiednim zakresie w odniesieniu do wszystkich wskaźników. Jednak w przypadku niektórych państw członkowskich dane nie są jeszcze w pełni wyczerpujące. W szczególności wciąż konieczne są postępy w zakresie danych dotyczących pożyczek zagrożonych. Również w przypadku zobowiązań przedsiębiorstw państwowych nie wszystkie państwa członkowskie uwzględniły zobowiązania instytucji finansowych lub zobowiązania jednostek kontrolowanych przez samorząd terytorialny.

4. Wnioski i wyzwania na przyszłość

W niniejszym sprawozdaniu dokonano analizy dostępności i jakości danych ESA 2010, skuteczności rozporządzenia i procesów monitorowania oraz postępów w zakresie zobowiązań warunkowych, zgodnie z wymogami określonymi w art. 6 ust. 3 i art. 12 rozporządzenia w sprawie ESA 2010.

ESA 2010 został po raz pierwszy wprowadzony w państwach członkowskich we wrześniu 2014 r. Od tego czasu postępuje jego wdrażanie, np. poprzez rozwiązywanie odstępstw przyznanych poszczególnym państwom członkowskim. W tym kontekście znacznej poprawie uległa kompletność danych, w tym danych dotyczących zobowiązań warunkowych. W następstwie analizy przedstawionej w niniejszym sprawozdaniu należy zmienić decyzję 2014/403/UE w celu uwzględnienia zmian w uzasadnieniach istniejących odstępstw.

W 2016 r., dzięki danym przesyłanym przez państwa członkowskie UE, osiągnięto znaczącą poprawę pod względem aktualności agregatów europejskich polegającą na przyspieszeniu

¹⁸ Państwa członkowskie powinny publikować te same wskaźniki na poziomie krajowym oraz dane dotyczące udziału sektora instytucji rządowych i samorządowych w kapitale przedsiębiorstw.

¹⁹ <http://ec.europa.eu/eurostat/web/government-finance-statistics/contingent-liabilities>

publikacji wstępnych szybkich szacunków PKB dla UE i strefy euro o 15 dni oraz kwartalnych rachunków sektorów dla strefy euro o 18 dni. Analiza rewizji powyższych szybkich szacunków pokazuje, że są one solidne.

Komisja uważa, że rozporządzenie w sprawie ESA 2010, w połączeniu z różnymi działaniami monitorującymi na podstawie innych przepisów prawnych, jest skuteczne w zapewnianiu przekazywania przez państwa członkowskie porównywalnych, aktualnych i wiarygodnych danych na potrzeby polityki UE i innych zadań.

Mimo to nadal istnieją wyzwania, na przykład dotyczące globalizacji. Dane z zakresu rachunków narodowych pochodzące z małych i otwartych gospodarek są czułe na przenoszenie operacji dużych przedsiębiorstw wielonarodowych, często powiązane z przepływami własności intelektualnej. W szczególności prace związane z globalizacją będą wymagać zintensyfikowanej współpracy i wymiany informacji na poziomie międzynarodowym.

Kolejnym wyzwaniem w zakresie statystyki jest zwiększona cyfryzacja gospodarki i społeczeństwa. Pojawiają się nowe sposoby produkcji i konsumpcji oraz sposoby wymiany między gospodarstwami domowymi a przedsiębiorstwami. Użytkownicy pytają, czy te nowe zjawiska są odpowiednio odzwierciedlone w rachunkach narodowych.

Trzecią priorytetową kwestią jest poprawa opartych na rachunkach narodowych miar dobrostanu, zrównoważonego rozwoju i nierówności.

Eurostat angażuje znaczne zasoby na rzecz rozwiązania powyższych priorytetowych kwestii zarówno w Europie, jak również ze swoimi partnerami międzynarodowymi.